

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(4)
สารบัญแผนภาพ.....	(13)
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย.....	6
บทที่	
1 ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในประเทศไทย.....	7
1.1. ลักษณะของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม.....	18
1.1.1. ลักษณะทางเผ่าพันธุ์.....	18
1.1.2. ลักษณะทางภาษา.....	20
1.1.3. ลักษณะทางขนบธรรมเนียมประเพณี.....	21
1.1.4. ลักษณะทางความเชื่อและศาสนพิธี.....	22
1.2. การเกิดขึ้นของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม.....	23
1.2.1. ความต่อเนื่องของการตั้งถิ่นฐานของชุมชน...	23
1.2.2. การตั้งถิ่นฐานของชุมชนในท้องถิ่นที่อยู่อาศัย.....	24

1.2.3. วิธีชีวิตความเป็นอยู่.....	24
1.2.4. ขนบประเพณีความเชื่อ.....	24
1.2.5. พัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี.....	25
1.3. ภูมิลักษณะของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม.....	25
1.3.1. ลักษณะของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมใน ภาคเหนือ.....	26
1.3.2. ลักษณะของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมใน ภาคกลาง.....	27
1.3.3. ลักษณะของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ.....	29
1.3.4. ลักษณะของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในภาคใต้.....	29
1.4. ฐานะทางกฎหมายของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม.....	31
1.4.1. ฐานะเป็นองค์กรประชาสังคมประเภทที่ไม่ เป็นทางการ.....	31
1.4.2. ฐานะเป็นสถาบันเพื่อเป็นประธานแห่งสิทธิ ตามกฎหมาย.....	33
1.4.3. ฐานะเป็นสถาบันซึ่งมีสิทธิได้รับความ ช่วยเหลือจากภาครัฐ.....	34
1.4.4. ฐานะเป็นสถาบันที่จะได้รับการกระจาย อำนาจในการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมของตน เอง.....	35
1.5. ปัญหาจากการขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ดั้งเดิมในการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ.....	36
1.5.1. การขาดความเชื่อมต่อระหว่างชุมชน ท้องถิ่นดั้งเดิมกับฐานทางทรัพยากรธรรมชาติที่มี อยู่ในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมนั้นๆ.....	37
1.5.2. เกิดปัญหาความแปลกแยกของ ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในชุมชนท้องถิ่น	

ดั่งเดิมกับทรัพยากรธรรมชาติ.....	38
1.5.3. เกิดความขัดแย้งระหว่างความต้องการของ ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นดั่งเดิมกับนโยบายของ ภาครัฐในส่วนกลาง.....	39
1.5.4. ทรัพยากรธรรมชาติถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการ ดูแลเอาใจใส่ จึงถูกบุกรุกและทำลายล้างได้ง่าย....	42
2 แนวความคิดเพื่อส่งเสริมสิทธิการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นดั่งเดิม ในการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ.....	43
2.1. ชุมชนท้องถิ่นดั่งเดิมในฐานะสถาบันผู้ใช้สิทธิในทรัพยากร สมบัติของแผ่นดินแทนรัฐ.....	45
2.1.1. รัฐเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุถึงสิทธิเสรีภาพ ที่แท้จริงของประชาชน.....	46
2.1.2. การรวมตัวกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั่งเดิมคือ การสืบทอดสิทธิธรรมของรัฐเหนือทรัพยากรสมบัติของ แผ่นดิน.....	47
2.1.3. รัฐเกิดจากการบูรณาการทางการเมืองและ วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นดั่งเดิม.....	49
2.1.4. ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นดั่งเดิมเป็น ความเข้มแข็งของรัฐโดยตรง.....	50
2.2. ทรัพยากรธรรมชาติในฐานะเป็นทรัพยากรสมบัติของแผ่นดิน.	52
2.2.1. ทรัพยากรสินของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อประโยชน์ สาธารณะ.....	53
2.2.2. ทรัพยากรสินของแผ่นดินที่ต้องสงวนไว้เพื่อ ประโยชน์ร่วมกัน.....	56
2.2.3. ทรัพยากรสินของแผ่นดินต้องบำรุงรักษาไว้ให้ คงอยู่ต่อไป.....	57
2.2.4. สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั่งเดิมในทรัพยากรสิน	

ของแผ่นดินภายใต้กฎหมาย.....	59
2.3. การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน ท้องถิ่นดั้งเดิม.....	61
2.3.1. ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในฐานะผู้ทรงสิทธิใน การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มี อยู่ในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมนั้นๆ.....	62
2.3.2. รัฐและหน่วยงานของรัฐในฐานะผู้ ควบคุมดูแลเพื่อให้การอนุรักษ์และการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปตามกฎหมาย.....	64
2.3.3. กฎหมายกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการ อนุรักษ์และการจัดการ.....	65
2.3.4. การอนุรักษ์และการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมเป็น การแบ่งเบาภาระของรัฐ.....	66
2.4. การกระจายอำนาจการอนุรักษ์และการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ.....	68
2.4.1. การปกครองตนเองตามระบอบ ประชาธิปไตย.....	69
2.4.2. การปกครองตนเองโดยมีอำนาจในการ จัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ดั้งเดิมนั้นๆ.....	70
2.4.3. การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมเป็นการ พัฒนารัฐโดยรวม.....	72
2.4.4. ขอบเขตการกระจายอำนาจภายใต้ กฎหมายของรัฐ.....	73
2.5. การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในการ จัดการทรัพยากรธรรมชาติ.....	74
2.5.1. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน.....	75
2.5.2. การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน.....	75

2.5.3. การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกิจกรรม	76
2.5.4. การขอรับความร่วมมือจากประชาชน.....	76
2.5.5. การให้อำนาจแก่ประชาชน.....	76
3 ปัญหาทางกฎหมายในการรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่นดั้งเดิมในการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ.....	78
3.1. สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมตามรัฐธรรมนูญ.....	80
3.1.1. สิทธิในการอนุรักษ์และการจัดการ.....	81
3.1.2. สิทธิในการบำรุงรักษา.....	83
3.1.3. สิทธิในการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและ ยั่งยืน.....	85
3.1.4. สิทธิในฐานะผู้ครอบครองดูแลจนตกทอด ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน.....	86
3.2. สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมตามกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ ในปัจจุบัน.....	89
3.2.1. เกี่ยวป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.....	89
3.2.2. เกี่ยวกับน้ำและทรัพยากรน้ำ.....	94
3.2.3. เกี่ยวกับแร่ธาตุ และปิโตรเลียม.....	98
3.2.4. เกี่ยวกับที่ดิน.....	99
3.2.5. เกี่ยวกับอากาศ.....	100
3.3. สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมไม่มีการรับรองไว้ใน กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	102
3.3.1. องค์การบริหารส่วนตำบล.....	105
3.3.2. องค์การบริหารส่วนจังหวัด.....	106
3.3.3. เทศบาล.....	107
3.3.4. กรุงเทพมหานคร.....	108
3.3.5. เมืองพัทยา.....	108
3.4. สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมไม่มีการรับรองไว้ใน	

กฎหมายว่าด้วยการปกครองส่วนภูมิภาค.....	109
3.4.1. หมู่บ้าน.....	110
3.4.2. ตำบล.....	110
3.4.3. อำเภอ.....	111
3.4.4. จังหวัด.....	111
4 หลักกฎหมายเพื่อส่งเสริมสิทธิการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ในการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ.....	113
4.1. สิทธิการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม.....	118
4.1.1. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์.....	118
4.1.2. การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟู.....	119
4.1.3. การมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครอง.....	120
4.1.4. การมีส่วนร่วมในการควบคุมและจัดการ....	120
4.2. การรับรองสถานภาพของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมให้เป็น องค์กรประชาสังคมที่มีความเป็นอิสระ.....	120
4.2.1. ฐานะทางกฎหมายขององค์กร.....	123
4.2.2. เป็นองค์กรอิสระที่แตกต่างไปจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น.....	124
4.2.3. อำนาจหน้าที่ขององค์กร.....	126
4.2.4. บุคลากร.....	127
4.2.5. ที่มาของงบประมาณและทรัพย์สิน.....	127
4.3. การให้สิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมเป็นตัวแทนของรัฐเพื่อทำ หน้าที่ในการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมนั้นๆ.....	128
4.3.1. การจัดตั้งสภาชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมตาม กฎหมาย.....	129
4.3.2. การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ.....	131
4.3.3. อำนาจหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวแทนของรัฐ.	131

4.4. สิทธิการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นต่อภาครัฐในการพิจารณาอนุมัติโครงการที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม.....	134
4.4.1. การมีส่วนร่วมในระดับองค์กร.....	135
4.4.2. การมีส่วนร่วมในระดับชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม.....	137
4.4.3. การมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นผู้ครอบครองและดูแลทรัพยากรธรรมชาติ.....	138
4.5. สิทธิในการให้ความเห็นต่อการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) สำหรับโครงการที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม	139
4.5.1. ในระยะก่อนการอนุมัติโครงการ.....	141
4.5.2. การติดตามตรวจสอบในระยะก่อสร้างโครงการ.....	142
4.5.3. การติดตามตรวจสอบภายหลังการดำเนินกิจการของโครงการ.....	142
4.6. สิทธิได้รับค่าเสียหายและค่าชดเชยกรณีทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับความเสียหายจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย.....	143
4.6.1. สิทธิในฐานะเป็นผู้ครอบครองและดูแลทรัพยากรธรรมชาติของรัฐ.....	145
4.6.2. ได้รับงบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปใช้ในการฟื้นฟู.....	146
4.6.3. เมื่อได้ใช้มาตรการระงับไว้ก่อนอย่างเพียงพอแล้ว.....	148
4.6.4. เมื่อได้ใช้วิธีการป้องกันพอสมควรแล้ว.....	149
4.7. สิทธิของผู้เสียหายในฐานะเป็นผู้ครอบครองและดูแลทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมของรัฐ.....	150
4.7.1. การร้องเรียน กล่าวโทษ และการร้องทุกข์..	151

4.7.2. การดำเนินคดีแพ่ง.....	152
4.7.3. การดำเนินคดีอาญา.....	153
4.7.4. การดำเนินคดีปกครอง.....	154
5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	156
บรรณานุกรม.....	161
ประวัติการศึกษา.....	180